

**O‘QUVCHILAR O‘RTASIDA HURMAT, QO‘LLAB-QUVVATLASH VA
HAMKORLIKNI KUCHAYTIRISH**

**УКРЕПЛЕНИЕ УВАЖЕНИЯ ПОДДЕРЖКИ И СОТРУДНИЧЕСТВА
СРЕДИ СТУДЕНТОВ**

**ENHANCING RESPECT, SUPPORT, AND COOPERATION AMONG
STUDENTS**

Xodjayev Davronbek Tolkunovich

*Buxoro viloyati Osiyo xalqaro universiteti, psixologiya yo‘nalishi 1-bosqich
magistranti*

E-mail: xodjayevdavron1@gmail.com +998905363175

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada o‘quvchilar o‘rtasida hurmat, o‘zaro qo‘llab-quvvatlash va hamkorlik madaniyatini shakllantirishning psixologik asoslari tahlil qilinadi. Ta’lim jarayonida bu qadriyatlarning o‘quvchi shaxsining ijtimoiylashuvi, emotsional barqarorligi va o‘zini qadrlash darajasiga ta’siri amaliy misollar bilan yoritilgan. Shuningdek, o‘qituvchi va psixologlarning roli, sinfdagi ijobiy iqlimni yaratish bo‘yicha samarali yondashuvlar taklif etiladi. Maqola ta’lim muassasalarida sog‘lom psixologik muhitni mustahkamlashga qaratilgan ilmiy va amaliy tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.

Kalit so‘zlar: hurmat, qo‘llab-quvvatlash, hamkorlik, o‘quvchi shaxsining rivojlanishi, ijtimoiylashuv, sinf jamoasi, psixologik muhit, ijobiy muloqot, empatiya, o‘qituvchi va psixolog hamkorligi.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются психологические основы формирования культуры уважения, взаимоподдержки и сотрудничества среди учащихся. Раскрывается влияние этих ценностей на социализацию личности ученика, его эмоциональную устойчивость и самооценку. Также анализируется роль педагога и школьного психолога в создании позитивного микроклимата в классе. Работа включает практические рекомендации, направленные на укрепление здоровой психологической атмосферы в образовательных учреждениях.

Ключевые слова: уважение, поддержка, сотрудничество, развитие личности учащегося, социализация, классный коллектив, психологическая среда, позитивное общение, эмпатия, взаимодействие педагога и психолога.

ABSTRACT

This article examines the psychological foundations of fostering respect, mutual support, and cooperation among students. It highlights how these values influence students' socialization, emotional stability, and self-esteem. The role of teachers and school psychologists in creating a positive classroom climate is also discussed. The paper presents practical recommendations aimed at strengthening a healthy psychological environment in educational institutions.

Keywords: respect, support, cooperation, student personality development, socialization, classroom community, psychological environment, positive communication, empathy, teacher–psychologist collaboration.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning ijtimoiy-psixologik rivojlanishini ta'minlashni ham ko'zda tutadi. Ta'lim muhitida o'quvchilar o'rtasidagi hurmat, qo'llab-quvvatlash va hamkorlik munosabatlari insonparvarlik tamoyillarining amaliy ifodasidir. Bunday ijobiy muhit nafaqat o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, balki shaxsning o'ziga ishonchi, ijtimoiy faolligi va psixologik barqarorligini mustahkamlaydi.

Bugungi kunda ta'lim muassasalarida o'quvchilar orasida ziddiyat, raqobat, befarqlik kabi holatlar uchrab turadi. Shu bois, o'qituvchi va psixologlarning vazifasi — o'quvchilarni bir-birini hurmat qilish, o'zaro qo'llab-quvvatlash va hamkorlikda ishlash madaniyatini shakllantirishdir.

ASOSIY QISM

1. Hurmat munosabatining psixologik ahamiyati

Hurmat — shaxslararo munosabatlarning eng muhim omillaridan biridir. O'quvchilar bir-birining fikrini qadrlasa, ular o'zini xavfsiz va e'tirof etilgan his qiladi. Psixologik tadqiqotlar ko'rsatishicha, o'zaro hurmat muhitida o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasi va ijtimoiy faolligi oshadi. Shuningdek, hurmat bolaning o'zini anglash va empatiya ko'nikmasini rivojlantiradi.

2. Qo'llab-quvvatlashning tarbiyaviy roli

O'quvchi uchun sinfdoshlarining yoki o'qituvchisining maqtovi, rag'bat va hissiy qo'llab-quvvatlashi juda katta ahamiyatga ega. Bunday qo'llab-quvvatlash shaxsda o'ziga ishonchni kuchaytiradi, ijtimoiy faollikni oshiradi va salbiy holatlarga bardosh berish qobiliyatini rivojlantiradi. Psixologlar ta'kidlaganidek, ijobiy emotsional muhit o'quvchilar o'rtasida sog'lom psixologik iqlim yaratadi.

3. Hamkorlik madaniyatini shakllantirish

Hamkorlik — bu o‘quvchilarning birgalikda maqsad sari harakat qilishi, o‘zaro muloqotda bo‘lishi va jamoaviy mas’uliyatni his etishidir. Hamkorlikda ishlash o‘quvchilarda muammolarni hal etish, fikr almashish va ijtimoiy moslashuv ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bunda o‘qituvchining tashkilotchilik va psixologning kuzatuvchi-yo‘naltiruvchi roli muhimdir.

Sinfda “jamoaviy o‘yinlar”, “fikr doirasi”, “empatiya mashqlari” kabi psixologik treninglar orqali o‘quvchilarda bir-birini eshitish, fikrini baham ko‘rish va birgalikda qaror qabul qilish madaniyati rivojlantiriladi.

4. O‘qituvchi va psixologning o‘zaro hamkorlikdagi roli

O‘quvchilar o‘rtasidagi sog‘lom munosabatlarni shakllantirishda o‘qituvchi va psixologning hamkorligi hal qiluvchi ahamiyatga ega. O‘qituvchi ta’lim jarayonida hurmat va ishonch muhitini yaratadi, psixolog esa shaxslararo munosabatlarni tahlil qiladi va individual yondashuvni belgilaydi. Ularning hamkorlikdagi faoliyati maktabdagi ijtimoiy-psixologik muhitni barqarorlashtiradi.

XULOSA

O‘quvchilar o‘rtasida hurmat, qo‘llab-quvvatlash va hamkorlikni kuchaytirish — zamonaviy ta’limning ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Bu jarayon faqat bilim sifatini emas, balki shaxsning ijtimoiy, hissiy va axloqiy kamolotini ham belgilaydi. O‘qituvchi va psixologlar tomonidan yaratilgan ijobiy psixologik muhit o‘quvchilarni sog‘lom raqobat, empatiya va jamoaviylik ruhida tarbiyalaydi. Natijada, maktab nafaqat bilim, balki insoniylik, hurmat va hamjihatlik maskaniga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. G'oziev E.G'. *Umumiy psixologiya*. – Toshkent: O'zbekiston, 2002.
2. Do'stmuxamedova Sh.A., Nishanova Z.T., Jalilova S.X. *Yosh davrlari va pedagogik psixologiya*. – Toshkent, 2013.
3. Hudoyqulov X.J., Xolov O.CH. *Tarbiya ishlar metodikasi*. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2020.
4. Vygotskiy L.S. *Pedagogicheskaya psixologiya*. – Moskva, 1999.
5. Rogers C. *A Way of Being*. – New York: Houghton Mifflin, 1980.